

Stræderne

i København

**Metroens
direktør**

**Københavns City Center
anbefaler ikke betalingsringen**

Cyklerne kom til byen

Årgang 15 - FEBRUAR - 2012

MALERMESTER FLEMMING JENSEN
Maler- og dekorationsværksted

MARMORERING
ÅDRING
DEKORATION
FORGYLDNING
VINDUER
MØBLER
DØRE
VÆGGE
BEKLÆDNING
LINOLIE
LIMFARVE
KIRKER
SLOTTE
BESLAG
RÅDGIVNING
PRIVATE HUSE

FLEMMING JENSENS MALERVÆRKSTED
Ny Vestergade 9 st.th. - DK 1471 København K. - Tlf. (+45) 21 51 48 88
Værkstedet, Raadvad 40, DK - 2800 Lyngby
Mail: raadvadmaleren@gmail.com - www.raadvad-malermesteren.dk

PALA

- let frokost alle hverdage fra 11-17

NY ADELGADE 5, 33 12 54 71
www.pala-bar.dk

Aut. VVS-Installatør
Blikkenslager & Kloakmester
Sonberg, Rolf Christensen & Bent Søndergaard VVS A/S

Heimdalsgade 4
DK 2200 Kbh. K.
Tlf. 35 39 29 93 - Fax. 35 39 99 44
mail: sonberg@3blaa.dk - www.3blaa.dk

GALERIE HELTH

etbl. 1989

Asger Jørn
Henry Heerup
Lise Blaarberg
Christian Tangø
Alice Hansen
Kamilla Lynggaard
Jens Galschiøt
Tina Sonnichsen
m.fl.

Sofiegade 4
DK-1418 København K.
Tlf. 32 96 95 15
arne@galerielth.dk
www.galerielth.dk

FOTOC

FOTO/C - Holbergsgade 5 - DK 1057 København K.
Telefon: 33 14 24 14 - www.fotoc.dk

Interviewer: Connie Christensen
Foto: Henrik Ploug (FAF og DBA)

METROENS DIREKTØR FORTÆLLER OM FREMTIDEN

Direktør Henrik Plougmann Olsen er glad for den positive interesse, der er for metroens projekter. Metroselskabet gør meget for at oplyse naboerne til byggerierne om byggearbejdet.

Metrobyggeriet er blevet en del af dagligdagen i Indre By. Hvordan mon det skrider fremad?

Stræderne har spurgt adm. direktør for Metroselskabet Henrik Plougmann Olsen om nyt fra metroen.

Går det planmæssigt med byggerierne på Gl. Strand og Kgs. Nytorv?

"Det gør det heldigvis. Der er det spændende ved Gl. Strand, at der inden længe starter nogle arkæologiske udgravninger, som man venter sig meget af. Gl. Strand er formentlig Københavns vugge, og arkæologer har aldrig før haft adgang til det område, der nu er tilgængeligt. Vi har på forhånd sat tid af til, at arkæologerne kan komme til, for vi ved jo, at på steder som Kgs. Nytorv,

Rådhuspladsen og Gl. Strand vil arkæologerne til, fordi der er spændende fund at gøre. Der bliver på et tidspunkt formentlig mulighed for, at interesserede kan komme ned og se, hvad der er dernede, ligesom der var rundvisning på de arkæologiske udgravninger på Kongens Nytorv. I øvrigt kommer der snart en udstilling på Gl. Strand, som vi samarbejder med Irina Boersma og Københavns

Museum om. Den bliver om fiskekonerne. Derudover er vi i dialog med Kunstforeningen Gl. Strand om at lave noget, som de bidrager til."

Hvordan er samarbejdet med byen og byens borgere?

"Det er klart, at vi fylder meget, når vi dukker op, og vi er ikke ønskenaboer for nogen i byggefasen, men vi gør meget for at

Stræderne i KØBENHAVN

Udgivet af:

VK-Gruppen-Stræderne
Lavendelstræde 8
1462 Kbh. K.
Tlf. 33 15 56 66
SE: 18197332

www.straederne.dk
kbh@straederne.dk

Ansvarshavende redaktør:

Henrik Ploug (FAF og DBA)

Redaktionelle medarbejdere:

Connie P. Christensen (Kommunikation og Sprog)

Per Stisen

Research: Lone Luna Kelstrup

Annoncer:

Per Stisen

Lay-out og opsætning:

Kirstine Ploug (DJ)

Fotografer:

Thomas Trane (DJ)

Kirstine Ploug (DJ)

Forside foto:

Karsten Bundgaard (Rådhusårnet)

Trykkeri: Sangill Bogtrykkeri

Oplag: 6000

Indhold:

Side : 3-6 : Metroens direktør

Side 7 : Spildevandsafløb i byen

Side 8-10 : Københavns City Centers direktør

Side 11 : Margit Pelse og moden

Side 12 : Sofus Falcks første station

Side 13 : Sven Okkels tegner byen

Side 14 - 17 : Antikke kobberstik og prægninger

Side 18 - 20 : Cyklerne kom til København

Side 21 : En lille gættekonkurrence

Side 22 - 23 : De binder os på hånd og mund

Side 24 - 25 : Pavillonen ved Kastellet

Side 26 - 27 : Madsiden

Abonner på STRÆDERNE og få bladet til døren.

Pris 360,- kr. for et år, 11 numre (uden for centrum + porto).

METROEN KØBENHAVNERENS HURTIGE TRANSPORT

være så gode naboer som muligt under de omstændigheder, vi nu har. Det gør vi bl.a. ved at sørge for at informere både beboere og erhvervsdrivende, som jo

også påvirkes, bl.a. på Kgs. Nytorv og Gl. Strand. Vi har brug for at have en god relation til alle, og vi har også et ansvar for, at folk i det hele taget kan komme rundt i byen, selv om vi fylder meget på mange centrale steder. For de naboer, der bor tæt på byggerierne, holder vi nabomøder. Det er en god måde for os dels at informere om vores aktiviteter, dels at høre om de bekymringer og spørgsmål, som naboerne måtte have.

Vi har også fra tid til anden en særlig skurvogn med rundt på byggepladserne med information om både det samlede byggeri og den lokale byggeplads, man er på."

Er der nye projekter og udvidelser på vej?

"Til at starte med må jeg sige, at noget af det mest fantastiske ved at arbejde herude er, at folk er så glade for metroen, at de allerede nu gerne vil have

mere metro end det, der allerede kører og det, vi er i gang med at bygge. Det ser vi på mange måder; vi får mange gode forslag til, hvor vi kan bygge nye metrolinjer, og det tager vi meget positivt imod. Lige nu er det sådan, at vi sammen med selskabet By og Havn har lavet en udredning om at bygge det, vi kalder en afgrening på Cityringen ud til Nordhavn. Den bliver underjordisk ud til Nordhavn Station, og derefter kører den op på en højbane. Der skal være to stationer, en ved den eksisterende Nordhavn Station, så man får en metrostation lige ved siden af S-togstationen, og så ude på selve Nordhavn i det nye byområde, der kommer derude. Finansudvalget skal i denne uge førstebehandle en ansøgning om, at vi går i gang med de forberedende arbejder, dvs. undersøgelser af grunden, flytning af ledninger osv. Siden skal der inden sommer indgås en egentlig aftale om at bygge selve

linjen. Både transportministeren, Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune er positivt indstillede, og vi har en færdig dato i 2020.

Det hænger meget godt sammen med, at der kommer et nyt stort byområde ude i Nordhavn, hvor der på sigt skal bo en masse mennesker, og dét at få en god, kollektiv trafikbetjening derude er selvfølgelig interessant."

Hvordan er det med teknikken i forhold til de første byggerier? Har man fået erfaringer, der ændrer noget her?

"Når Cityringen kommer i 2018, vil den for den almindelige passager ligne det system, vi har i dag. Togene kommer til at ligne dem, vi har i dag, det samme gør stationerne. Men bagved de ydre rammer er der selvfølgelig udviklet ny teknologi. Det er en del år siden, de første stationer blev bygget, så

Henrik Plougmann mener, at Cityringen vil skabe en fantastisk mobilitet i byen, som vil ændre københavnernes hverdag.

der er sket noget med udviklingen. Det afhænger også lidt af, hvor i byen, vi bygger. Men når det færdige resultat, altså Cityringen, åbner, vil der være en stor genkendelighed med den metro, man ser i dag."

Der kommer vel nye togstammer?

"Ja, det gør der. De kommer til at ligne de gamle i højde og drøjde, men teknikken og indretningen i dem vil være anderledes. De gamle togstammer kan ikke køre i det nye system og omvendt, det er to forskellige systemer. Det har to årsager: dels den teknologiske udvikling, der har flyttet sig siden metroens start, dels sikkerhedshensynet, fordi det er mere pålideligt at køre med to systemer fremfor at integrere dem i et system. Skulle der ske det, at det ene system har et

tog, der ikke kører, påvirker det ikke driften på det andet system. De to systemer bliver også styret fra hvert sit kontrolcenter. Det kontrol- og vedligeholdelsescenter, der får ansvar for driften på Cityringen, kommer til at ligge i Vasbygade tæt på Fisketorvet, på DSB's gamle godsbaneterminale. Cityringens kommende kontrol- og vedligeholdelsescenter bliver arbejdsplads for et par hundrede mennesker med både kontrolrum, værksteder og den fysiske arbejdsplads for stewarderne."

Hvad står der på ønskesedlen efter Nordhavnsprojektet?

"Københavns Kommune har købt sig mulighed på Cityringen til, at vi på Fisketorvet kan lave en linje, der går sydpå ned over Sluseholmen ud til Ny Ellebjerg Station. Her kommer en nyt, stort trafikknudepunkt, der

også kommer til at rumme den nye bane til Ringsted. Det er ikke besluttet at bygge den linje endnu, men hvis man tænkte sig, at man besluttede sig for det, ville togene fra Nordhavn kunne køre ind på Cityringen, ind over København H og ud til Ny Ellebjerg, så der blev en ekstra linje, hvor de kørte et stykke af vejen sammen med Cityringen ind over centrum og så kørte separat hhv. til Nordhavn og Ny Ellebjerg."

Hvis der kommer en betalingsring, kan metroen så tage det ekstra passagerantal, der forventes?

"Der er en ekstra, uudnyttet kapacitet i metroen, som kan udnyttes. Togsættene kan gøres større, og vi kan køre lidt oftere, end vi gør i dag. Hvis det ekstra passagerantal, der er beregnet som følge af trængselsringen,

holder, kan vi klare det med de togsæt, vi har i dag, men med afgang lidt oftere. Vi kører ca. hvert 120. sekund i dag, og hvis vi går ned på at køre hvert 100. sekund, kan vi sagtens tage mange flere passagerer."

Hvordan ser du fremtidens metro?

> > >

VERDENS MINDSTE TEATER
præsenterer forestillingen
Sofya Andreyevna
Medvirkende:
Bozena Partyka
Instruktion: **Ulla Koppel**
Musik: **Anders Koppel**
Cello: **Klara Preben-Hansen**
9. – 29. februar 2012
tirsd. – fred. kl. 19:00,
lørd. – sønd. kl. 16:00
Entre kr. 125.-

Albrechtsens
GALLERI
Annette Albrechtsen
Kronprinsessegade 3
DK - 1306 København K
mobil: 26 17 12 50
albrechtsen@mail.dk
www.albrechtsen.dk

Dansk frokost
v/Helle Vogt

mandag til lørdag
kl. 11.30 - 16.00

Tivolihallen
Vester Voldgade 91
1552 København K
Telefon 33 11 01 60
www.tivolihallen.dk

Dansk middag
v/Anders Busk
Husker du ?
Ossu Bucu · Káldolmer
· **Kogt kalvebryst . . .**
- aften holdet byder på danske
egnsretter
tirsdag til lørdag
kl. 17.30 - 20.30

two and eight
LONDON
MILANO
TOKYO
PARIS

Åbningstilbud
HALV PRIS
Kompagnistræde 28-Tlf.: 33 91 00 08
www.twoandeight.com

METROEN I KØBENHAVN

Henrik foran kortet over Metrobanerne.

”Jeg tror, det er svært for os i dag at forestille os, hvor meget Cityringen egentlig vil forandre København, og hvor hurtigt vi kommer til at flytte os rundt i byen. Når du står på Gl. Strand, skal du kun bruge 6 minutter til at komme ud på Trianglen. Selv en hurtig cyklist, der har grønt lys hele vejen, kan næppe gøre det lige så hurtigt. Biler og busser slet ikke. Så den ene ting er den øgede mobilitet; uanset hvor du står, vil du aldrig være mere end 12 minutter fra den station, der ligger længst væk, fordi du kan køre begge veje.

Den mobilitet tror jeg vil gøre noget for byen.

Det andet, jeg tror vil forandre byen på sigt, er det forhold, at en metrostation tiltrækker

nybyggeri. Det har vi kunnet se på de stationer, vi har i dag. Det tiltrækker byudvikling, f.eks. som på Frederiksberg, hvor der er blevet bygget en masse omkring stationerne. Og som i Ørestad eller Torvehallerne ved Nørreport. Det samme, tror vi også, vil ske omkring nogle af Cityringens stationer, måske ikke lige i Indre By – her er der fyldt op, men på ydre Nørrebro og ydre Østerbro er der mulighed. Det vil nok give lidt mere tyngde i nogle af de byområder, end der er i dag.”

H. DANIELSENS EFTF. APS
KRONQUIST
LÆDERSTRÆDE 11
1201 Copenhagen K
Tel. + Fax 33 13 02 74
Mail: jk@danielsensilver.dk

AMAGERTORV ØSTERGADE
LÆDERSTRÆDE
OLD FISH MARKET

ANTIQUES
GOLD
SILVER
SILVER PLATE
PORCELAIN
CHRISTMAS-PLATES
CHRISTMAS-SPOONS
SECOND-HAND GOODS

EVERYTHING
PRICE-MARKED

RESTAURANT KRONBORG

ÆGTE klassisk
DANSK FROKOST

restaurant
Kronborg

Brolæggerstræde 12
Tel 33 13 07 08

også mulighed for
private selskaber og arrangementer

Det gode traditionelle danske smørrebrød dominerer menukortene til frokost

HUSMANN'S VINSTUE
Larsbjørnstræde 2, 1454 København K
Telefon: 33 11 58 86
www.husmannsvinstue.dk
Hverdage 11.30 - 18.00
Lørdag 12.00 - 17.00

KØBENHAVNER CAFÉEN
Badstuestræde 10, 1209 København K
Telefon: 33 32 80 81
www.kobenhavnercafeen.dk
Alle dage 11.00 - 24.00

Vandmasserne i gaderne

Tekst: og foto Flemming Lehrmann
fbv. stadsingenior

Skybruddet over København.

Sidste år, den 2. juli, væltede vandet ned fra himlen, så det nærmest lignede Syndfloden. I løbet af ganske kort tid kom der over 100 mm vand, og det er virkelig noget, der batter. København blev oversvømmet, så både Amagermotorvejen og Lyngbyvejen var lukket i flere dage. Kældrene i byen rendte fulde af vand. Selv nede i Nyhavn, hvor vandet ellers burde rende ned i havnen, var der vand i kældrene.

Selv var jeg i St. Strandstræde på restaurant Zeleste ude i gårdhaven, da vandet kom, og det mindede mest af alt om Niagara Falls, så vi måtte indendørs, hvor vandet endda også løb ind over gulvet. Tivoli måtte evakueres, og de har endda deres egen sø, som vandet kunne ledes til, hvis ellers de havde lagt de nødvendige dræn. Ingen havde forestillet sig, at det fik så voldsomme følger, som det faktisk fik.

Københavns Kommune gjorde sig store overvejelser om, hvad man i fremtiden kan gøre, for at mindske de skader, som sådan et skybrud forvolder, for man skal ikke glemme, at regningen for skaderne løb op i nærheden af 2 milliarder kroner. Blandt andet tog kommunen kontakt til alle omegnskommunerne for at lægge en plan for,

hvordan man kan hjælpe hinanden, når det næste voldsomme skybrud indtræffer. Det blev der skrevet meget om dengang.

Nu kan det undre, at det gik så så galt. Der er mange muligheder for at aflede regnvand, fordi byen ligger ved vandet, hvortil

anvendelige til at kunne hamle op med fremtidens skybrud, for alt tegner til, at der bliver flere og flere af slagsen.

Det er længe siden, man har hørt noget til, hvad kommunen har tænkt sig at gøre, næste gang himlens sluser åbner sig?

Selv om et skybrud fylder meget vand i Københavns havn, er vandstanden ikke steget i 100 år trods de påståede klimaforandringer.

store vandmængder relativt let kan ledes hen, ligesom der

For noget vil den vel være forberedt på at gøre, eller måske lader den bare stå til, til vandet er løbet væk af sig selv, der hvor det nu kan, og så i øvrigt låne pumper hos naboerne til resten. Københavns Kommune arbejder på en klimatilpasningsplan, og den indeholder mange gode tanker. Ifølge den ligger den store indsats hen imod 2040-50, så spørgsmålet er så, om planen mere indeholder ord end egentlige realiteter.

Det mindede mest om Niagara Falls For den almindelige husejer bliver det dyrt at sikre sig mod vandet

rundt om i byen findes søer og parker, som ligeledes kan optage store mængder vand, så forhåbentligt planlægger kommunen at få afløbsforholdene gjort

Vi må håbe på, at det sidste er tilfældet, og at det ikke er for sent.

Så er der spørgsmålet om, hvad husejerne selv kan gøre, og der kan man søge gode råd på kommunens hjemmeside. Der bliver talt om højvandslukker i kældre og grønne tage, som vist ikke hjælper, når skybruddet kommer, men de er fine til almindelige regnvejrskdage, og der er gode råd om faskiner og belægninger, der er gennem-sivelige. For den almindelige husejer ligger der der store investeringer, hvis de skal sikre deres ejendomme forsvarligt.

TRINITATIS KIRKES MUSIKVENNER

Vi er oprettet med det formål at støtte det klassiske musikliv ved kirken.

Meld dig ind nu
via musikvennernes hjemmeside
eller til Trinitatis Kirkekontor
Pilestræde 67, 1112 Kbh K, 33 37 65 40
www.trinitatiskirke.dk/musikvenner

Kontingentet 200 kr årligt
Frivillige bidrag modtages ligeledes med tak
Læs mere på hjemmesiden

Pelse og mode

Modeugen i København er en unik mulighed for dansk tøj og pels

Moderne og klassisk pels hos Margit Pels i St. Kongensgade

De store klassiske pelse, som vi så dem i stort antal ved dronningens 40-års jubilæum, har der altid og vil sikkert altid være et marked for.

Men pelsbranchen har været i lidt uvejr i en periode, hvor det har været politisk ukorrekt at bære pels. Måske er det stadig ukorrekt i visse kredse. Men der sker en fornyelse i pelsbranchen i disse år.

Modeugen i København viste pels i nye farver og former; pels som kjoler, kasketter, fantastiske hatte og overtøj i nyt design.

Vi har været i St. Kongensgade hos Margit Ioannou for at tage pulsen på pelsen.

Margit fortæller:

"Min far åbnede forretningen her i 1974. Tidligere havde han

Modeugen har været fantastisk for pelsbranchen siger Margit.

forretning længere oppe i St. Kongensgade fra omkring 1968. Jeg tog over for 5-6 år siden, men har været her løbende on/off ved siden af andre jobs."

Fortæl lidt om jeres produkter?

"Det er jo pels. Før i tiden var vi en pelsforretning af den klassiske skole, hvor vi selv havde buntmageri og producerede pels af mink, sæl, ræv osv. Vi lavede også noget lønarbejde for andre, men meget af det er nu flyttet til udlandet. Vi havde et værksted i Nordgrækenland, hvor vi

fik lavet en del varer, som vi var direkte producenter af. Varerne blev så solgt her fra butikken.

Efter jeg tog over, har vi udvidet konceptet med at have en del læder. Vi laver stadig det autentiske buntmagerarbejde, udfører reparationer osv., men læderprodukterne er kommet til. Jakker, shorts, hatte mm. Vi syr bl.a. læderbukser på mål efter vore egne modeller, det har vi god erfaring med."

Hvordan er det med sælskind i øjeblikket?

"Vi har solgt rigtigt meget sæl gennem tiderne, fordi vi har købt skindene selv hos Great Greenland og produceret pelse her. Vi havde en overgang en dame her, som ikke lavede andet end sæljakker. Men så skete der det for ca. 6 år siden, at sæl pludselig blev politisk ukorrekt, selv om det er det mest korrekte skind, man overhovedet kan bruge, fordi man

støtter grønlandske fangere ved at aftage skindene fra inuitsælerne. Det gik virkelig ned ad bakke, og vi har næsten ikke noget sæl nu."

Hvad betyder den københavnske modeuge for jer?

"Meget. Vi har lige leveret 10 hatte til en opkommende ung designer, Asger Juul Larsen, som havde et kæmpeshow på Nationalmuseet torsdag nat. Alle hans modeller gik med vores kosakhuer, fordi hans tema var russisk vinter. Det var rigtigt flot. Så det var de store ræve- og persianerhuer, der blev vist der. Så for os er det pragtfuldt med modeugen. Der er mange stærke kræfter, som gør, at det er mere spændende end tidligere. Der kan være nogle elementer en gang i mellem, hvor man tænker, at det måske er lidt for teatralisk, men jeg tror, det er godt for branchen, som ellers har det svært."

KØBENHAVNS CITY CENTER OG PROBLEMERNE MED EN BETALINGSRING

KCC er en interesseorganisation for butikkerne og erhvervslivet i Indre By. Foreningen arbejder for butikkenes og erhvervslivets interesser, hvad de så end måtte være, men primært inden for områderne politik, begivenheder, markedsføring og netværk.

KCC har ca. 250 betalende medlemmer, men da hvert medlem ofte har flere butikker, dækker foreningen nok ca. 400 butikker.

Jan Michael Hansen er direktør i Københavns City Center, og vi har spurgt om hans syn på det aktuelle smertensbarn i København, betalingsringen.

"Det har været en lang diskussion. Betalingsringen er jo ikke nogen ny størrelse, det er kun nyt, at den er blevet landskendt på det seneste, fordi den blev en del af valgkampen og nu er ved at blive til en del af et lovgrundlag, som forberedes af regeringen. Men det har været en lang historie, hvor Københavns kommune i mange år har arbejdet for at få en ring omkring København. Der har været mange forskellige modeller. Den første var, at der skulle lægges en ring rundt om Middelalderbyen; siden blev den udvidet og flyttet længere og længere ud. Vi har altid talt imod betalingsringen, fordi vi ikke har kunnet se, at den ville

Direktør i Københavns City Center Jan Michael Hansen mener, betalingsringen er en skatteskrue, der vil skade forretningslivet i City.

gavne det liv i byen, som vi har brugt så mange år på at bygge op.

Vores grundsynspunkt er, at byen skal være tilgængelig for dem, der vil bruge den. Det gælder både kunderne, arbejdspladserne, turisterne og alle de andre, der gerne vil ind til København. De skal have mulighed for at komme herind. Selvfølgelig skal de trafikale udfordringer løses, men vi synes, det er en meget negativ måde at løse trafikale problemer på ved at sætte begrænsninger op og holde folk væk."

Er I kommet med nogle andre forslag?

"Ja, der ligger en lang række forslag, som kan løse de problemer, der er. Det er sådan, at der er trængselsproblemer, men slet ikke af en størrelsesorden, der svarer til, at man indfører en betalingsring. Det er helt ude af proportioner at lave så stort et indgreb i trafikken. Der er

mange andre modeller, der kan løse problemet: udbygning af den kollektive trafik, etablering af en havnetunnel, der fører den tunge trafik uden om byen, letbaner osv. Jeg har set lister med mindst 25 forslag, som alle er velbegrundede, og som kan realiseres i praksis. Der findes > > >

TOLDBOD BODEGA
Probably the oldest restaurant in town
Anno 1787
BAR & SPISESTED
Esplanaden 4 - 1263 København K - Tlf. 33 12 93 31
www.toldbod-bodega.dk
v/Helle Møller

Hos Dorte
Knabrostræde 6 · 1210 København K
Tlf. 3315 9777 · www.hosdorte.dk

FORRETNINGER OG HÅNDVÆRKERE SIGER NEJ TIL BETALINGSRINGEN

Jan mener, at en betalingsring vil forringe forretningernes vilkår i byen.

vil. Dertil er havnetunnelen den bedste løsning, vi har set.”

Har I ellers fremsat forslag, f.eks. p-pladser?

”Det er klart, at p-pladser er et af elementerne i, hvordan tilgængeligheden til byen er, og hvordan folk opfatter tilgængeligheden. Én ting er at køre herind, men man skal jo også kunne sætte sin bil et sted. Hvis man hver gang, man kommer herind, oplever, at man hverken kan komme af med sin bil det ene eller det andet sted og skal cirkle rundt i 20 minutter, så kommer man ikke tilbage igen. Derfor skal parkeringsforholdene også være i orden. Det har vi arbejdet for i mange år.”

Har forretningerne i Indre By konkurrenter i centrene omkring København?

”Alle centrene rundt omkring København og brokvartererne er Citys konkurrenter. Men City er meget større end brokvartererne og centrene; der ligger ca. 1100 butikker i City, og til sammenligning ligger der måske 85-100 butikker i et center som Fields. Brokvartererne har en

del flere butikker, men hvis man kigger på størrelsen af butikkerne, er City et unikt detailhandelsområde i København. Så, jo, de er vores konkurrenter, og den konkurrence skal vi blive ved med at tage op. Vi er også bekymrede for, at kunderne forsvinder derud, men man skal også være klar over, at der findes ganske mange kædebutikker, som ligger på begge sider af ringen, og de er heller ikke glade for betalingsringen. Den gavner ikke de detailhandelsmiljøer, vi har i København.”

Regner man med, at der bliver flyttet handel ud til centrene?

”Vi tror i sidste ende ikke, det kun er et spørgsmål om at flytte handel. Når man ændrer trafikstrømmene, vil handelen også flytte sig, men vi tror, man reducerer den samlede mængde af handel ved at reducere trafikken. Dét, at folk kan flytte sig, er en forudsætning for, at de handler, og når man reducerer folks muligheder for at flytte sig rundt, reducerer man også den samlede mængde af handel. Så der er ikke tale om, at det er en nulsumsløsning, som det hedder, at vi bare flytter handelen

et andet sted hen. Der er tale om, at man forringer den samlede detailhandels miljø.”

Hvad med det arbejdende personale?

”De får helt klart en større udfordring. Og virksomhederne får en meget stor udfordring med, at deres ansatte pludselig får en stor ekstraskat og reelt en nettolønnedgang. Det kommer virksomhederne nok i sidste ende til at betale.”

Mange virksomheder her i City har jo brug for håndværkere af og til. Hvordan vil det gå?

”Vi har et meget tæt samarbejde med Håndværkerforeningen netop omkring dette spørgsmål, fordi Håndværkerforeningen også er meget bekymret for betalingsringen. Det er helt klart, at håndværkere er afhængige af at kunne køre rundt i deres bil hele dagen og komme frem og tilbage. De kommer til at få en kæmpeomkostning, og den omkostning kan de ikke gøre andet med end at lægge den over på kunderne. Så det bliver dyrere at få lavet arbejde i City, og det er også en forringelse af virksomhedernes betingelser.”

Det er lige kommet frem, at man vil ændre zonerne i den kollektive trafik, således at de 4 inderste zoner bliver lagt sam-

men til 1 zone. Hvad mener du om det?

”Det vil jo gøre den offentlige transport billigere, afhængig af at man ikke sætter takstprisen op pr. zone. Umiddelbart lyder det, som om man vil gøre den kollektive trafik billigere, og det er jo et af regeringens valgløfter. Det kan også være en måde at gøre det på, men så ryger der jo nogle indtægter. Det er et problem, fordi hele modellen omkring betalingsringen hviler på, at der skal foretages en masse investeringer i den kollektive trafik, og de penge skal jo komme et sted fra. Nu er indtægtsgrundlaget i betalingsringen langsomt ved at blive udhulet, fordi der kommer flere og flere undtagelser: de handicappede skal ikke betale, taxaerne skal ikke betale, håndværkerne måske heller ikke. Hvis der ikke kommer penge fra betalingsringen, og billetpriserne bliver sat ned, bliver der ingen penge til at investere i noget som helst, og så får vi ikke den udvikling af trafikken, som skal kompensere for betalingsringen. Det ender med at være en skatteskrue, for det er klart – ud fra hvad vi har set i de andre byer – at en betalingsring har en effekt, men den effekt forsvinder langsomt, efterhånden som folk vænner sig til ringen. Og så er der ikke andet at gøre end at skruer op for prisen, og

Alle har nu indset, at en betalingsring ikke har nogen positiv effekt på miljøet i byen. Dette har OECD også konkluderet i en rapport der udkom i januar. Så nu kan politikerne kun hænge en retfærdighed for en betalingsring op på ”trængslen”, som tydeligt ses på billedet ovenfor, der er taget en torsdag eftermiddag i sidste uge.

så bliver det ikke andet end en skatteskrue.”

Som man har gjort i Oslo.

”Jo. Men Oslo er et helt andet eksempel end København. I Oslo har man aldrig indført disse afgifter, fordi man havde trængsel i byen, man kender slet ikke ordet trængsel. I Oslo

er afgifterne indført, fordi man gerne vil bygge nye veje. Der er meget store afstande i både Norge og Sverige, hvor man har betalingsafgifter. Det bygger på, at både Norge og Sverige har et helt andet forhold til veje, end vi har. Vejene for dem er en helt central del af den måde, de har udviklet deres samfund på. De har haft meget store afstande

at binde sammen, og man kan ikke fungere i deres samfund uden at have en bil. Derfor er det et fælles nationalprojekt at bygge veje, og alle har en forståelse for, at der bliver opkrævet betaling for, at man skal bygge nye veje. Men det er jo ikke det, der er tale om i København, der opkræver man en skat for ingenting.”

Det lille Apotek
Er stedet hvis man
ønsker hygge, nostalgi
og god dansk mad.

**frokost fra 98-
aften menu fra 98-**

Større
Kannikestræde 15
Telefon 33125606
www.
det lille apotek. dk

Originale sømandstrøjer

findes i flere farver

findes i flere farver

Herreekviperingshandler
Jørgen Pedersen
Strandgade 24 • 1401 Christianshavn • Tlf. 32 54 19 03

SOPHUS FALCK

Foto og tekst: Sune Hundebøl
Rådhusbiblioteket

Den første Falck-station

Sophus Falck grundlagde Falcks Redningskorps. Den første station åbnede 3. oktober 1906 i Ny Kongensgade. I dag ses en mindeplade på bygningen, hvor historien om Falck startede.

Allerede inden "Københavns og Frederiksbergs Redningskorps", det senere Falck, officielt var trådt i funktion, var Sophus Falck og hans mænd i aktion. Det var i forbindelse med oprydningen efter en brand på hjørnet af Sønder Boulevard og Hartmannsgade, den 28. august 1906.

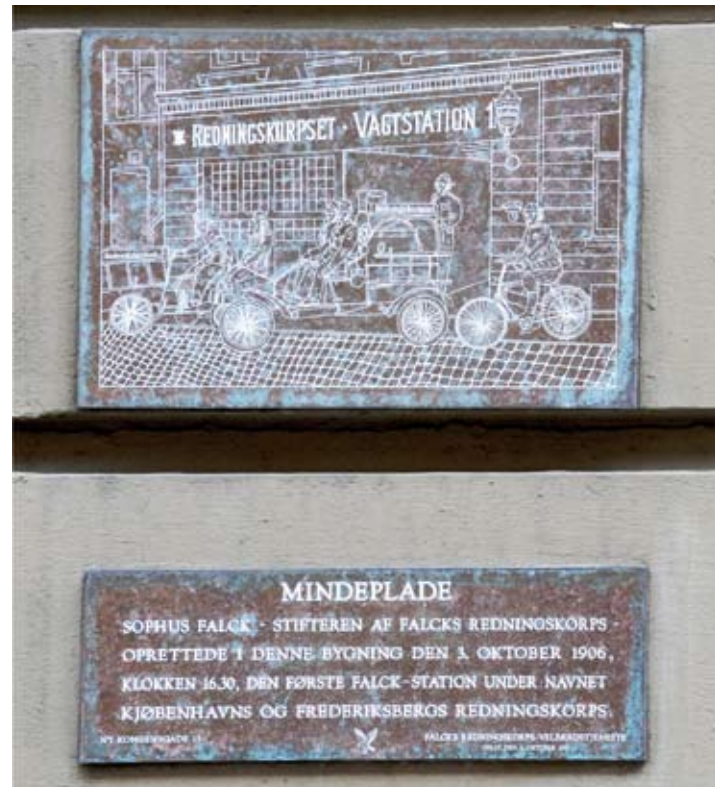
Den 3. oktober 1906 kl. 16.30, årsdagen og tidspunktet for udbruddet af branden på Christiansborg Slot 22 år tidligere, trådte korpset officielt i funktion. Som ung havde Sophus Falck selv oplevet slotsbranden. Han havde deltaget som frivillig og været med til at redde indbo fra de altopslugende flammer.

På åbningsdagen for hans nye redningskorps dannede den første redningsstation i Ny Kongensgade rammen om en brandøvelse. Her viste redderne, hvordan de kunne redde en såret brandmand og medvirke til at begrænse vandskaderne fra brandslukning - til glæde for forsikringsselskaberne. Mange københavnere var mødt op for at overvære optrinet. I 1910 flyttede redningskorpset fra Ny Kongensgade 15 til større lokaler i Ny Kongensgade 9.

Mindetavlen

Mindetavlen sidder på Ny Kongensgade 15. Den blev afsløret 3. Oktober 1991. Teksten på tavlen er:

"MINDEPLADE / SOPHUS FALCK - STIFTEREN AF FALCKS REDNINGSKORPS - / OPRETTEDE I DENNE BYGNING DEN 3. OKTOBER 1906, /

KLOKKEN 16.30 DEN FØRSTE FALCK-STATION UNDER NAVNET / KJØBENHAVNS OG FREDERIKSBERGS REDNINGSTJENESTE / FALCKS REDNINGSKORPS VELFÆRDSTJENESTE /

OPSAT 3. OKTOBER 1991"

Litteratur: Falck 1906-2006 af Kurt Jacobsen (Lindhardt og Ringhof, 2006) og Sophus har været der af Søren Mørch (Gad, 2006).

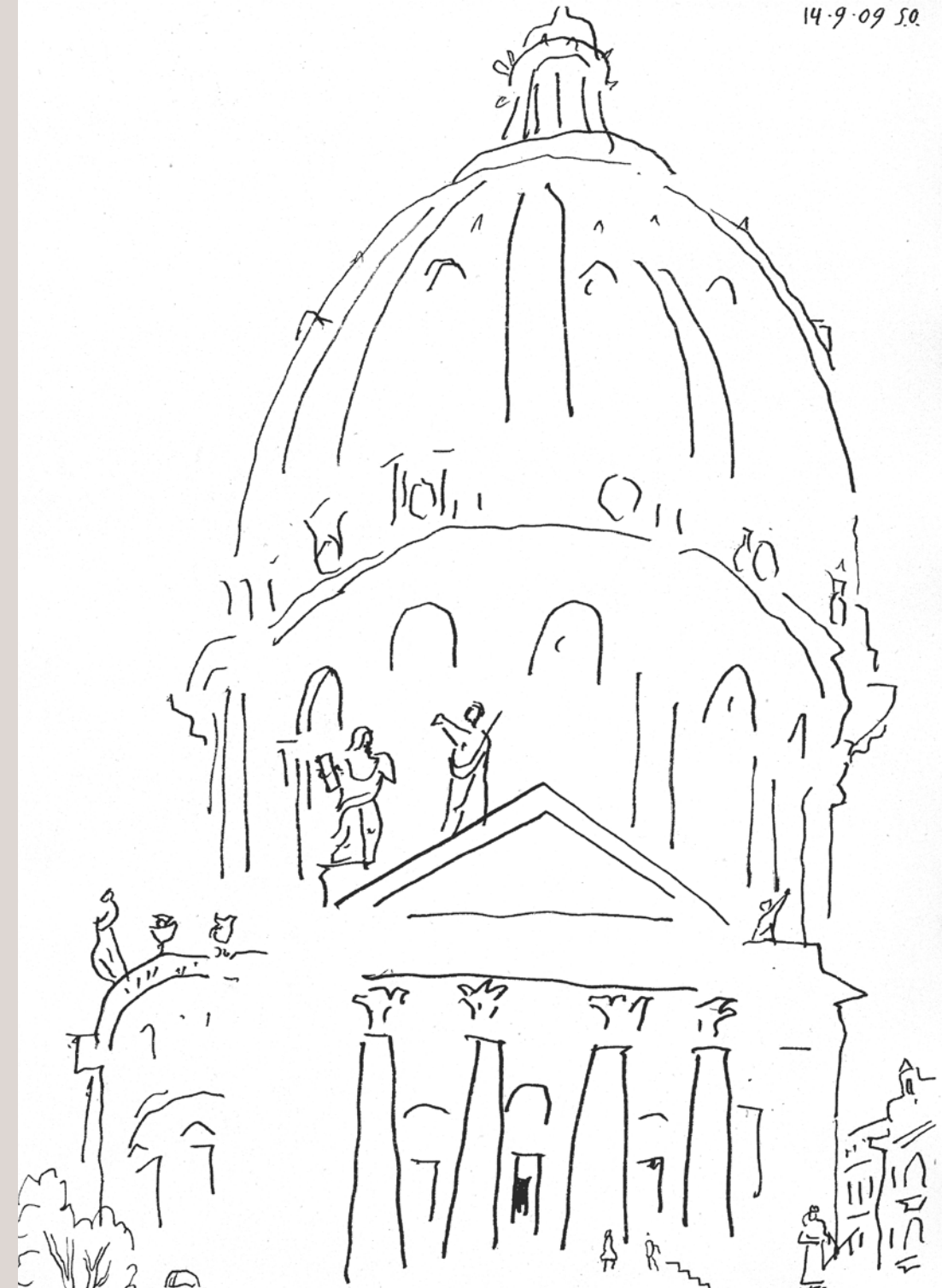
Snaregade 4 - 1205 Kbh.K - Tlf. +45 3391 0191
www.marvogben.dk - Mandag - lørdag 18 - 22
Frokost mandag til lørdag 12-14

Som en tøjret ballon
higer kirken mod himlen.

Kunstmaleren Sven Okkels tegner stemninger fra vores by med en lille kommentar.

Sven Okkels fotografert af Karsten Bundgaard
Tegningerne er blevet til på byvandring, hvor Sven har tegnet on location.

14-9-09 S.O.

KUNST I LITOGRAFIER OG KOBBERSTIK

Gamle kort,
billeder og
enkelte bøger.

Erik Finnerups Antikvariat i Lavendelstræde kan til sommer fejre 10-års jubilæum i gaden. Antikvariatet er leveringsdygtigt i antikke kobberstik, akvareller, litografier, stålstik og enkelte malerier, men især tryk.

Vi har bedt Erik Finnerup fortælle lidt om antikvariatet og udvalgte emner:

Hvor stammer tingene fra?

”Jeg arbejdede på Rådhuspladsen, i Politikens Antikvariat, i mange år, og da det blev nedlagt, købte jeg sammen med Frederiksberg Antikvariat, som ikke eksisterer mere, hele lageret af bøger og billeder. Vi delte det, sådan at de fik bøgerne, og jeg fik billederne og kortene. Så åbnede jeg for mig selv i 2002, så til sommer har jeg været her i 10 år. I tidens løb har jeg tilkøbt en masse, så mit lager er velforsynet.

Til højre ses et håndkoloreret kobberstik fra et værk, der kom i 1760. Det er et stort fugleværk, hvor Brisson lavede teksten på latin og fransk, mens billederne lavedes af François-Nicolas Martinet. Da jeg lavede min brochure om fuglebilleder, undersøgte jeg en del både i mine bøger og på nettet. Der kom en spændende, men også lidt kedelig, historie frem, nemlig at Brisson var en fin forsker, men det helt store navn i Frankrig var en mand ved navn Buffon. Jeg overvejede at kalde min brochure for ”Tjener for to herrer”, for Martinet lavede nemlig fuglebilleder både for Brisson og Buffon. Det korte er, at Brisson passede den

store forsker Réaumur kæmpe fuglesamling. Da Réaumur dør, får Buffon manipuleret det således, at Réaumur's samlinger kommer til den store naturvidenskabelige have i Paris, hvor Buffon er direktør. Det ender med, at Brisson, som er en fin forsker, bliver forhindret i at arbejde med fugle, så

han må lave noget andet. Men Martinet er allerede tidligere begyndt at lave billeder for Brisson og fortsætter nu med at arbejde for Buffon. Han har en dominerende rolle i fransk illustrationskunst i det 18. århundredes anden halvdel.

Danmarkskort. Dette er ca. 400 år gammelt, formentlig med en samtidig håndkolorering. Det er lavet af det største navn i de sidste 500 års kartografi, nemlig Mercator. Det er et kobberstik, og det, der for mig gør det så stort, er – ud over at jeg synes, det er ualmindelig flot – først og fremmest navnet Mercator. Et fascinerende menneske, som jeg har læst meget om. Jo mere jeg læser om ham og tiden, jo større glæde har jeg af at sidde og arbejde med det. Det er ikke sådan, at Danmarkskortet er specielt spændende, det er manden, der er spændende.”

Hvad landsmand var han?

”Det er lidt svært at sige præcist, men hvis vi siger, han kom fra Nederlandene inkl. Belgien, som først blev udskilt i 1830, så passer det rimeligt. Flamlænder er nok det rigtige ord. Mange af Mercators kort er overordentlig smukke. Det er

ham, der indførte skraveringen i vandet.

Jo mere, man sætter sig ind i historien, jo mere kan man læse ud af et kort. F.eks. hvorfor der er angivet mange stednavne et specifikt sted osv. Er man historisk interesseret, kan man have utrolig glæde af de gamle kort, ellers siger de jo ikke rigtig nogen noget.

Yderligere vil jeg gerne vise jer et billede af englændernes bombardement af København natten mellem 4. og 5. september

1807. Det er stukket af Clemens efter et billede af Lorentzen og formentlig samtidigt håndkoloreret. Man ved jo, at englæn-

>>>

HISTORISKE STIK AF LANDKORT, FUGLE OG PLANTER

derne under bombebombardementet bl.a. sigtede efter Frue Kirkes tårn. De havde nogle nye raketter med, som ikke var sjove at have med at gøre. En af dem satte sig fast i Frue Kirkes tårn, hvorved kobberet smeltede og antændte hele kirken, som mere eller mindre forsvandt sammen med en række huse omkring. Man har billeder, der viser kirken i 1764,

og det er selvfølgelig en bygning, der er meget forskellig fra C.F. Hansens kirkebygning fra omkring 1830. Man har altså et øjebliksbillede, hvor man kan se f.eks. Hôtel d'Angleterre med et ødelagt tag. Englændernes bombardement af København var den første terrorhandling i nyere tid, udført for at få os til at udlevere flåden og i øvrigt makke ret. Der er en del mennesker, der interesserer sig for brandbilleder – det gør jeg ikke selv, for det er jo mange gange billeder af katastrofer.

ALIDA Marstrand
Håndlavede chokolader

Bredgade 14 - 1260 København K.
Tlf. 33 15 13 63
www.alida-marstrand.dk

Landsforeningen for bygnings- og landskabskultur

STØT ARBEJDET FOR BEVARELSE AF VORE KULTURVÆRDIER

BLIV PERSONLIGT MEDLEM for kun 270,- kr pr. år

Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur
Borgegade 111, 1300 København K.
Tlf: 70 22 12 90 - mail@byogland.dk - www.byogland.dk

Herover viser jer, er en tavle fra Flora Danica. Den Store Flora Danica, som kom i årene 1761 til 1883, omfatter i alt 3.240 kobberstukne tavler. Den tavle, I ser her, har en lille ekstra historie. Tavlen indgår i 8. hæfte på et tidspunkt i 1769, hvor man har sendt noget arbejde, man ikke kunne overkomme i Danmark, til udlandet. Da det blev opdaget, at man havde gjort det, kom der en røf-fel fra myndighederne, for man måtte ikke sende arbejde ud af landet.

Værket blev netop lavet for at vise Danmark som kulturnation, for at vise hvad vi kunne etc. Politisk var det sådan, at man så for sig, at hvis man lukkede af for import, blev man rigere. Men det går jo ikke rigtigt, der skal både eks- og importeres. Men tilbage til kobberstikket: det er formodentlig samtidigt koloreret, og så har det den lille krølle på halen, at der er sat navne nedenunder i gammel håndskrift. Det synes jeg personligt er en værdifuld forøgelse, man får. For man havde

ikke faste navne på planterne dengang. Der kunne godt være et skilt med et navn på dansk og latin, men der kunne i praksis være op til 15-16 forskellige navne til den samme plante. Man var nødt til at oplyse, at den og den botaniker anvendte det navn, og en anden botaniker et andet navn, ellers vidste man ikke, om det var den samme plante, man arbejdede med. Derfor satte man ikke et navn på, men viste, hvilke navne, der blev brugt i de forskellige floraer. Denne tavle viser en fladkravet kodriver.

Om Flora Danica kan jeg fortælle, at da jeg åbnede her, havde jeg formentlig det største udvalg i verden af enkelttavler fra Flora Danica, op mod 3-4000. Jeg har nok stadig det største udvalg i verden, for jeg køber ind løbende, nok omkring 2-2500 tavler. Det er noget, der er konstant salg i. Ikke nødvendigvis stort salg, men konstant.

Det sidste, vi skal se, er et japansk træsnit, Hokusai. Hokusai er et af de helt store navne i japansk kunst. Han levede fra 1760 til 1849. Han lavede bl.a. et værk, der hedder "36 billeder af bjerget Fuji". Værket kom omkring 1830. I virkeligheden kom der 46 tavler fra ham, og den, jeg har her, er altså en af dem. Den er trykt omkring 1930 på basis af hans arbejde. Det er den ægte vare i den forstand, at på baggrund af hans arbejde har man lavet træstok og tryk, men altså ca. 100 år efter. Det kan man også se på prisen. Havde det

været det oprindelige fra 1830, ville det nok koste 100.000-200.000. Men man skal se meget nøje efter for at se forskel på de to tryk. Det er et ægte træsnit, men ikke samtidigt.

Et meget dekorativt og fint billede."

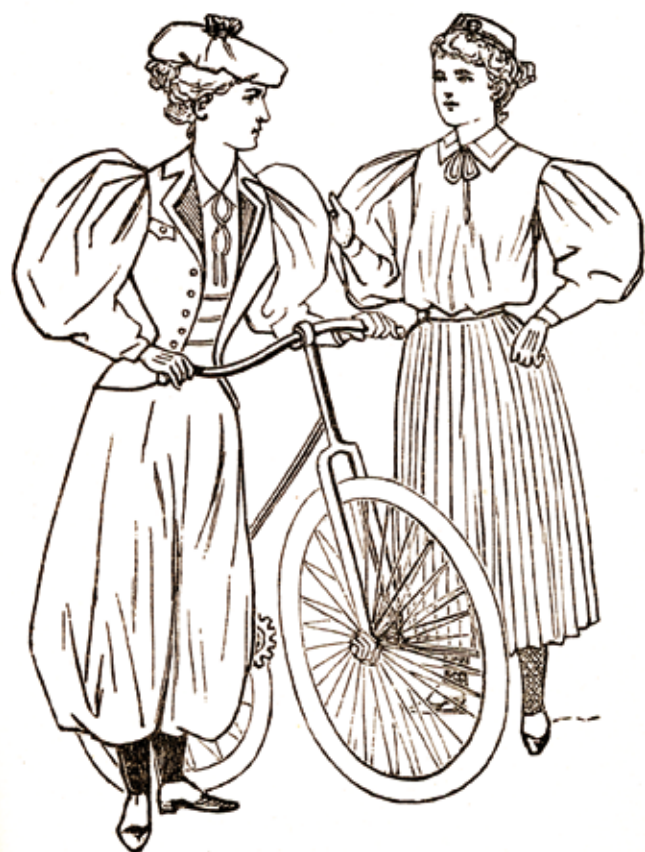

Cyklernerne kom til København

Allerede i 1930'erne regnedes København som Europas cykelby nr. 1

Cyklen, som vi kender den i dag, har i over et hundrede og femogtyve år bevaret sit udseende nogenlunde, hvilket jo ikke kan siges om bilen eller flyet. I 1886 begyndte en fra England indført bicyclette eller safety at afløse de ukomfortable 1,40 høje velocipeder eller ordinary'er her i byen. Derefter gik udbredelsen stærkere end hos de fleste andre opfindelser.

I løbet af ganske få år blev de to hjul det kæreste folkeeje hos høj og lav. Samlefabrikker, cykelskoler (på Grønttorvet og ellers på Gothersgade 147-149 i lukkede lokaler!), cykleassurancer (Cykle-Tyveri-Forsikring Holbergsgade 22), cykelgarager, cykelklubber (mange!) og cykelblade skød op som paddehatte. Kædekasser, olie- og stearinlygter, forhjulshåndbrems, massive gummiringe og snart pneumatiskke luftringe, ventiler, pumper og ringeklokker frembragte små værksteder og fabrikker med masser af nye arbejdspladser og et helt nyt erhverv som konsekvens: cykelmekanikeren. Aviserne fik rigeligt med annonceindtægter. Den første store nyudvikling allerede i 1890 var frihjulet, hilst med stor begejstring af cyklistme-

De første cykelpiger havde problemer med at finde anstændigt cykeltøj

nigheden. I 1895 var "good old Ordinary" blevet til "poor old Ordinary" og vælteperer solgtes for kun 10 kroner stykket fra restlager hos Bergmann & Hüttemeier på Holmens Kanal 15. I mellemtiden var også tricykler og tandembicykler og tandemtricykler kommet til. De første cykeludsalg samlede de fra England og Frankrig importerede dele og tilbød efter indførelsen af gummidæk med luftringe de evigt tilbagevendende lapninger. Her fandtes

inden for voldene symaskineimportøren O. Behrend på St. Kannikestræde 14, et år senere i Fiolstræde 36, J.A. Jacobsen med britisk import på Rosenborggade 2 og C.C.F. Ingemann-Petersen på Nørre Vold 9. Nørre Voldgade var den gade i København, der i begyndelsen havde flest cykelforretninger i hovedstaden.

Det skyldes, at "Boulevarden", som den kaldtes, havde optimale kørselsforhold i Indre By, fordi

der var rigelig plads ved siden af hesterytterne. Gadenr. 6, 8 og 10 (Semmler & Matthiasen), 9, 12 (La Danoise), 21, 26, 78, 92 (Flietfort Flying Wheel), 100: alle før 1907! Og lige om hjørnet i Vester Voldgade 2 og 8 (Humber Cykler) var der også bid. Gummiringe fik de unge ejere, i begyndelsen udelukkende mænd, hos bandagisten Schiønning & Arvé i Store Kongensgade 63 eller hos Dunlop Pneumatic i Citygade 22. Længe før krigen fandtes de senere kendte mærker som Royal Enfield, BSA, Allright, Standard og Hamlet. En af de kendteste cykelhandlere havde udsalg og indlevering på hjørnet af Strøget og Nytorv, der hvor nu Danske Bank har en filial. Det var den senere så berømte reklamematador Sylvester Hvid.

Dansk fabrikation kom hurtigt op at stå, hvor der i forvejen fandtes knowhow i den retning. I 1898 lå i havehuset bag Nørregade 35 S. C. W. Knudsens Damp-Vogn-Fabrik. Det var ikke sådan, at Knudsen byggede lokomotiver, men han brugte dampkraft til de maskiner, der hjalp hans arbejdere med at bygge barnevogne, invalidevogne, kaner, dukkevogne

Datidens cykelbude på Nørrevoldgade i 1899.

og gyngheste. Og så var det nærliggende at bygge de så attråede bicycler (1897 dukker den danske glose cykel op på tryk), specielt barnetricykler.

De familier, der ikke havde råd til at anskaffe sig en barnevogn eller en cykel, var velkomne til at leje en hos Knudsen. Fabrikanten havde købt hele den ejendom nr. 35, som K.T.A.S. senere overtog. Cyklen vandt hurtigt indpas, først hos høj siden hos lav, fordi prisen faldt og faldt. Omkring 1900 kostede en cykel 200

kr., i 1907 120 kr., en ufaglært månedsløn lå dengang på 100 kr. om måneden. Samme år fandtes der allerede 80.000 cykler i byen (1890: 2.500).

De permanente Københavner flytninger fra gåbenstiden holdt op, fordi det nu blev nemmere at komme til en arbejdsplads, der lå længere væk. Og i høj grad friluftslivet: om søndagen nød unge og ældre den salige frihed på cykel at flyve ud i det grønne Sjælland. K.T.A.S. indførte cyklen i 1890, Telegrafvæsenet i 1894.

Vi har også...

- Udstillingssystemer
- Bannere
- Brevpapir & kuverter
- Skilte
- Magnetskilte til biler
- Papir til kontormaskiner
- Flyers
- Menukort
- Visitkort
- Folie til butiksvinduer
- Tryk på t-shirt
- Prislister
- Plakater
- Julekort

Vester Kopi Norregade 7 • 1165 København K • Tlf.: 33 14 58 33
Mail: noe@vesterkopi.dk • www.vesterkopi.dk

Fra 1898 udbragte Postvæsenet ekspresbreve med cykel, og fra 1902 tømtes postkasserne fra tricykler. Postvæsenet havde egen køreskole på Rosenborg Eksercerplads, hvor ellers cykelvæddeløb og opvisninger fandt sted. Også de utallige budcentraler supplerede hurtigt trækvogne med ladcykler.

> > >

FINGERBØLLET
WILDERSGADE 39 - Tlf.: 32 54 67 17
CHRISTIANSHAVN

Tvermoesgaard
Dansk frokost
RESTAURANT & BAR

Abningstider
Mandag til torsdag 12-22
Fredag og lørdag 12-24

Køkkenets åbningstider
Mandag til fredag 12-16
Lørdag 12-16

Rosengården 12 • 1174 København K
Tlf: 33 12 65 78 •
www.tvermoesgaard.dk

Cyklernerne kom

I Indre By blev cykling på Strøget forbudt i 1898

De senere så populære og forhadte svajere, de grønne budes forfædre, dukkede op. Da de fleste varer dengang blev udbragt, havde de finere forretninger egne bude iklædt butikens uniform. Cyklisternes standardbeklædning var ridebukser, gerne med viklers, tætsiddende

kort jakke og kasket, alt sammen inspireret af britisk mode.

De første cykelpiger havde store problemer med en beklædning, der ikke vakte anstød. De vognhjulstore hatte fra omkring

Også kvinderne kom hurtigt op på cyklen.

nedes for at være Europas cykelby nr. 1.

1900 udelukkede sig selv, og til nød kunne pigerne iføre sig engelsk inspirerede posede bukser, der så ud som en todelt nederdel.

Cykelstier, nemlig ridestierne, var der længe før bilerne kom, og Københavns Politi viste sig at være særdeles imødekommende for cykeltrafikken. Fra 1898 regulerede en rigsdagslov hele landets cykeltrafik, med lyttetændingstid, klokkeføring osv. I Indre By blev cykling på Strøget undtagen Vimmelskaftet forbudt. Det må have irriteret de unge cyklende københavnere, fordi Østergade var landets første asfalterede gade.

40 år efter den første safety var cyklen folkeeje som mobiltelefonen i dag, og København reg-

Dansk frokost når det er bedst

Mødelokaler med plads til 10-20 personer.
Selskaber modtages op til 90 kuverter

Åbningstider:

Hverdage 11:30 - 19:00 Lørdag 11:30 - 16:00

Frederiksholms Kanal 18 - København K.
Telefon: 33 11 57 70 - www.kanalcafeen.dk

Det er her man
hygger sig!

Åbningstider

Man. - Lørd. 10-02

Søndag: 12 - 20

Irish
coffee
35,-

Stor
fadøl
35,-

Rosengården 11
1174 København K
Telefon: 3312 4625

Hvem var denne mand ?

En handelsmand vokser op

Hans havde et medfødt talent for handel. Hans fantasi fik næring, når han om aftenen lyttede til de voksne mænds snak om huder og skind. Som 7-årig drømte han om at købe arealer op ved Kalvebod Strand og indvinde dem til bebyggelse. Når der skulle gøres noget, ville han altid være den bedste. Hans blev født i 1810.

Som 12-årig blev han den, der styrede familiens økonomi. Faderen var håbløs i pengesager. Moderen døde tidligt. En stedmoder var god ved børnene, men uden evner for at holde styr på daglige gøremål.

I hjemmet på Vesterbrogade kom handelsmanden Jakob. Ham syntes Hans svært godt om. Om han måtte gå med Jakob for at handle om aftenen? Det var faderen ikke meget for, men det endte med at den 10-årige Hans fik lov at prøve lykken med 7 mark i lommen. Den første aften købte han 3 lammeskind, der blev solgt næste dag med en pæn fortjeneste. Var det virkelig så nemt at handle? I løbet af et halvt år havde han lært så meget af Jakob, at han ville begynde for sig selv. Det gik hurtigt op for ham, at to ting var særlig vigtige: At handle med varer af kvalitet og at levere dem til tiden i den aftalte mængde.

Handel med varer, der skulle sælges om dagen, foregik om natten uden for København. Det var en ordentlig travetur for en 10-årig, som også arbejdede på sin fars reberbane om dagen og gik i skole om aftenen. Handlen gik godt for Hans – også for godt syntes nogle. Nu var det på tide at lære ham, hvem der bestemte. Den 12-årige knægt havde det med at købe varer op for næsen af de andre prangere. Han betalte godt og fik hvad han ville have. Hans var ikke den, der gav efter for trusler, og de lovede prygl regnede snart ned over hans drengekrop.

Han tog længere væk fra København og endte til slut med at have 30 km hjem til byen. Der kunne han endelig købe huder, svineborster, skind, spædekælve til slagterne og bark til garverne uden at have sine plageåndere i hælene. Som 12-årig havde han i 1822 tjent den formidable sum af 300 Rigsdaler. Hans havde nemt ved at skabe tillid, og betalingen var altid i orden.

Til at begynde med var det naturligvis hans alder, som gjorde et stort indtryk, men efterhånden fik kunderne stor respekt for hans evne til at tjene penge. Hans blev efterhånden i stand til at bryde ud fra miljøet

på Vesterbro. Faderen havde opgivet reberbanen og var nu værtshusholder. De 300 Rigsdaler gav han sin far. De blev omgående formøbet i handel med hesteprangerne. Hans måtte begynde forfra igen. Det gjorde han i alt fire gange. En sådan hesteprangertur havde nær taget livet af ham. Det var ulideligt koldt. De voksne ville ikke ride de gamle slagteheste hjem. Hans blev sat op på en krikke, og skridt for skridt gik det hjemad i bidende vinterkulde. Endelig nåede han hjem meget sent om aftenen, stiv af kulde. Støvlerne var frosset fast til strømperne, tærne blødte. Stedmoderen lagde en grædende dreng i seng og gav ham varmt øl. Det var bare en af de gange, hvor tårerne fik frit løb.

Fra Vesterbro flyttede familien til Teglgårdsstræde. Hans fik et kammer for sig selv i en kælder, men det var ikke noget rart sted at være for en 13-årig dreng. En mand havde hængt sig i lokalet og man tænkte altid på det, husker Hans. Heldigvis flyttede familien kort efter til en lille lejlighed i anden baggård lige i nærheden. Hans og hans bror fik et værelse for sig selv. Lidt halm med et lagen over gjorde det ud for en madras. Sammen med en sølle hovedpude og en fælles dyne var det deres seng i begyndelsen af 1820'erne. Hver dag satte Hans sig et mål for, hvad der skulle laves og

arbejdede til kl. 11 om aftenen med det, der skulle sælges næste dag. Der gik ½ år, hvor familien kun fik tørt brød og et stykke ost eller flæsk i stedet for varm mad. Disse ynkelige vilkår delte de med mange andre københavnere på det tidspunkt.

Hans' konfirmation nærmede sig. Nu var det igen galt med pengene. Selv om der var sparet lidt op trods de kummerlige forhold, manglede der penge til konfirmationstøj. Alting var dyrere, end faderen havde regnet med. Forskellige brugte bukser – anskaffet på kredit – blev lappet sammen med det resultat, at bagdelen kom til at hænge som en pose. Da Hans stod øverst på kirkegulvet i Frederiksberg Kirke, kunne alle se ham. De andre drenge gjorde selvfølgelig nar af ham. Skoene fik han i sidste øjeblik. Faderen byttede sig til dem for et par hundehvalpe og opdagede i skyndingen ikke, det var et umage par.

Næste dag gik han ind til byen for at søge et job med fast løn og prestige.

Hvem er Hans, som vi aldrig hører om, når københavnernes historie fortælles? Læseren er nået til år 1824. Hans trak sig tilbage som 53-årig og fik et godt, langt otium. Historien fortsætter.

PLOUG
FOTOGRAFI

Lavendelstræde 8 - 1462 K - 33 15 56 66 - ploug@c.dk - www.plougfotoграфи.dk - Portrætter 1270,- kr incl. forstørrelser

De bandt os på mund og hånd

Man binder os på mund og hånd ...frivilligt og ufrivilligt.

Statens Arkiver, Rigsarkivet, som har til huse i Provianthuset på Slotsholmen, har indtil 3. marts en flot udstilling om censur under besættelsen, 1940-45.

Udstillingen tager faktisk udgangspunkt allerede ved Adolf Hitlers magtovertagelse i Tyskland i 1933. Herfra skete en langsom tilpasning af danske forhold – bl.a. i pressen – for ikke at irritere og tirre den stærke nabo mod syd. Således var den radikale danske udenrigsminister, P. Munch, allerede i 1933 ude og opfordre til ikke at være for kritisk i tonen over for Tyskland og nazisternes gøren og laden.

I det politiske blev der senere fulgt op med at puste nyt liv i Udenrigsministeriets Pressebureau, som var blevet oprettet i 1910. Pressebureauet skulle tilse, at medierne opførte sig korrekt i forhold til den udenrigspolitiske linje, som Danmark havde i forhold til Tyskland – og ikke mindst da tyske tropper stod i Danmark. Pressebureauet kunne forbyde artikler og historier og gjorde det.

Dette fik pressen til selv at oprette det organ, som vi kender i dag: Pressenævnet. Pressenævnet blev en slags værn mod både tyskerne og den danske stat, men var først og fremmest pressens eget nævn.

Ikke-angrebspagten.

Tekst: Rigsarkivet ligger inde med stort set alle officielle dokumenter fra Danmarks historie. Her ses ikke-angrebspagten mellem Danmark og Tyskland fra maj 1939 med Hitlers underskrift.

Det blev for pressen nødvendigt at forholde sig til en slags selvensur for at fortsætte sin virksomhed og senere også for at undgå repressalier fra tyske håndlangere.

Under besættelsen af Danmark i april 1940 blev en række redaktionschefer på de danske aviser og blade tvunget til at træde tilbage, og skruen blev strammet over for resten. Forsøg på at omgå de ønsker om samarbejde med tyskerne, som danske politikere nærede, var mange, og oftest måtte redaktionerne bide i det sure æble.

Eksempelvis da redaktørerne i 1942 blev inviteret til en mindehøjtidelighed for von

Schalburg, der ledede Frikorps Danmark på Østfronten; de takkede alle høfligt nej. Dette fik Udenrigsministeriets mand i Pressebureauet, Karl Eskelund, til at presse redaktørerne til at møde frem.

Tiderne skiftede markant i august 1943, da den danske regering gik af sammen med det danske forsvar. Pressen fik nu ganske andre arbejdsvilkår. Vilkårene lader sig nok bedst beskrive med de indledende ord, som dr. Werner Best, den danske rigsbefuldmægtigede, havde i sin tale til de danske redaktører: "I dette latterlige lille land." Best lod ikke herske nogen tvivl om, at nu var det slut.

Tyskerne oprettede central censur, som fik til huse på Hotel Kongen af Danmark og indførte tvungne artikler, som bladene skulle bringe. Omgåelse var ikke muligt, om end redaktørerne kunne indlede dagens avis med at fortælle om indholdet og hvilke artikler, der var egne, og hvis der var tyskernes.

Bladene levede nu ikke kun i frygt for den tyske censur, men også for repressalier af langt mere hårdtslående karakter. Flere bladhuse blev bombesprængt af danske håndlangere. Terror, som blev opkaldt efter den fornævnte danske leder af de østfrontfrivillige: Schalburgtage. Ligeledes blev otte journalister også myrdet af

bl.a. Petergruppen, som foretog en lang række mord på bestilling af de tyske myndigheder.

Ansporet af de nye forhold skød der en større illegal presse frem og formidlede de nyheder, som ellers ikke måtte trykkes. Ligeledes trykte man løbesedler, som informerede den danske befolkning uden om den tyske censur.

Rigsarkivets udstilling er opdelt i fire montrer, som hver dækker en mere eller mindre afgrænset periode. Perioden fra 1933 til midt i 1940, herfra til bruddet med tyskerne den 29. august 1943. Montre tre viser perioden fra 1943 frem til befrielsen, og den sidste montre fortæller om den illegale presse.

Udstillingens udgangspunkt er Pressebureauets arkiv, men også andre spændende originaldokumenter kan ses. Bl.a. kan man se ikke-angrebspagten mellem Danmark og Tyskland fra maj 1939, hvor eks. Adolf Hitlers underskrift optræder og Bests tale til de danske redaktører efter bruddet i 1943.

Udstillingen perspektiveres til det arabiske forår og mediernes virke og vigtigheden af kilder til formidling af nyheder. Udstillingen giver desuden også et rigtigt godt indblik i, hvordan politikere også forsøger at påvirke pressen ad lovgivningens

Billed Bladet 8/4-41

Tekst: Ved etableringen af udstillingen fandt Anders Dalsager og Peter Birkelund bl.a. et eksemplar af Billed Bladet fra 1941, som Udenrigsministeriet fik stoppet i trykpressen. Forsidens overskrift var for tyskerkritisk. Her ses Billed Bladet før og efter, at Udenrigsministeriets Pressebureau havde fjernet overskriften.

Frihedskæmperarmbind.

Tekst: Under etableringen af udstillingen dukkede et frihedskæmperarmbind op, som har tilhørt en frihedskæmper der var opstillet i Rigsarkivets egen ventegruppe. Armbindet knytter således direkte til Rigsarkivet.

vej. Det var ikke kun tyskerne, der sørgede for censur af de danske medier. Danske politikere og embedsfolk gjorde det allerede i en lang årrække, inden Tyskland besatte landet.

Vil man se udstillingen, kan dette gøres i arkivets åbnings-

tid mandag til lørdag fra 9-16 frem til 3. marts. Adressen er Rigsdagsgården 9, 1218 København K. Det er bygningen, der ligger modsat og parallelt med Tøjhusmuseet i Bibliotekshaven.

Det er Rigsarkivets tanke i fremtiden at bruge det nye areal, der er kommet efter en omorganisering, til forskellige typer udstillinger.

Der er gratis adgang til udstillingen. Skriv venligst i besøgsbogen ved indgangen.

**Vinstuen
Bernikow**
Byens bedste sild

Køkken åbent fra
11:00 - 15:30

Nyd frokosten og et
glas koldt Tuborg fadøl
i vores overdækkede
gårdhave

Kristen Bernikows Gade 2
1105 København K
33125256
www.bernikow.dk

ESPLANADEN OG KASTELLET

Skitsen fra Mag. 4. afdeling fra februar 1929.

Den oprindelige betydning af en esplanade var et stort, åbent og fladt område oftest foran en by og uden bebyggelse af nogen art mellem byen og dets fæstningsværk således, at fæstningsværkets kanoner uhindret kunne skyde hen over området.

Penge til det planlagte projekt opkrævedes de første tre år af sundtolderne, men arbejdet med byggeriet gik trægt, pengene var små og yderligere ni års opkrævninger nødvendige.

København lå omkring 1620 indeklemmt bag gamle fæstningsvolde og med stort behov for udvidelser. Med henblik på dette påbegyndte Chr. IV allerede o. 1606 at opkøbe haver nordud for byen. Haverne indgik senere i "Ny København" mellem Gothersgade og Kastellet. I dette område opførtes Rosenborg Slot i 1625 og Nyboder 1631-1641. Den enorme rundkirke Sct. Annæ Rotunda påbegyndtes 1640, men fuldførtes aldrig. Byggeriet ophørte 1660, og kongen tillod borgerne at hente sten fra ruinen. Området og bygninger sikredes ved nedlæggelse af den hidtidige fæstningsmur og opbygning af en ny vold (Østervold) fra Nørreport til sundet, hvor den skulle mødes med et planlagt skanseværk, Sct. Annæ Skanse. Skansen blev forløberen for Kastellet med formål i forsvaret af indløbet til havnen, hvor Toldboden var under opførelse.

Den tredje pavillon opført i 1884.

År 1630 blev Toldboden taget i brug, men hele skansebyggeriet var ikke færdigt før o. 1639, hvor det for første gang omtaltes som Castellet. I august 1658 indesluttede svenskerne byen fra såvel land- som søsiden. De fleste volde om byen var på dette tidspunkt lave, forfaldne og med tørre grave. Natten mellem 10. og 11. februar 1659 udførte svenskerne et sidste hovedangreb nu rettet mod Grønlands Bastion, som de mente var voldenes svageste punkt og dermed

nemmeste adgang at erobre ind mod Kastellet. Denne fejlvurdering blev katastrofal for dem. Angrebet blev slået tilbage, hvorefter den svenske konge Carl X Gustav trak sine udmattede soldater tilbage til deres lejr i Brønshøj. Tiden umiddelbart efter blev udnyttet til udbedring af de mange skader på voldene. Midt under dette arbejde opnåedes fred med Sverige

Fæstningsplanernes gennemførelse blev – ikke uden vanskelige administrative og praktiske forhold for begge parter – gjort til virkelighed i løbet af tre år fra 1662 til 1664, hvor de første soldater rykkede ind 28. oktober; herefter fastholdt og hvert år siden fejret som kastelets officielle fødselsdag.

Benævnelsen Citadellet Frederikshavn var ikke nogen tilfældighed. Citadel betyder lille fæstning nær ved en by. Havn et ord for et tilflugtssted og den aktuelle betydning således "Fæstningen, Frederiks tilflugtssted". Det er i den forbindelse antaget, at Frederik III gerne så fæstningsværket suppleret med et slotsbyggeri som en del af den kongelige beskyttelse, men især byens borgere gjorde indsigelse, og projektet blev aldrig realiseret.

Adgangen på voldene var i ældre tid stærkt begrænset. I 1710 var ridning og kørsel kun tilladt for "Vi og Vort Kongelige Hus". Som årene gik, lempedes disse regler, men trafik foregik kun på den ordinære voldvej og aldrig på voldkronerne, hvor der ikke fandtes spadserestier som i vore dage. Først i slutningen af det 18. årh. tillod man spadsering på voldene og forsvarsværket i øvrigt, men da kun mod betaling for udstedte tegn.

– underskrevet i et telt uden for Københavns volde.

Efter 1661 kom der for alvor gang i arbejdet med udbedring af voldene. Under Frederik III blev det besluttet at bygge et nyt kastel. Projekt og udførelse blev kontraktmæssigt overdraget hollænderen Henrik Rüse, kendt af samtiden for sine mange fæstningsprojekter rundt om i Europa. Rüse blev samtidig generalkvartermester og overinspektør for rigets fæstninger.

Den tredje pavillons omtrentlige beliggenhed på nutidigt foto.

Begrebet Esplanaden opfattedes på den tid som det åbne rum mellem Citadellet og byen København. Oprindelig var det hele området syd og sydvest for Citadellet, men med tiden deltes begrebet i Grønningen som sydvestligste område og Esplanaden, senere benævnt Toldbodvej, som sydligste. Toldbodvej lå i mange år hen som et bundløst ælte og blev først brolagt i 1702. I 1781 blev hele Esplanadeområdet saneret ved kongelig resolution. Fra Dyrehaven hentedes godt 3000 unge træer, som udplantede resulterede i to alleer. Den ene op ad Grønningen til Østerport, den anden langs Esplanaden til Toldboden; alt færdigt i 1785. I starten af 1800-tallet blev disse to nye promenader yndede for fodgængere, i øvrigt også de eneste, der havde tilladelse til at færdes der.

Tre pavilloner har i tidens løb været opført på Esplanadeområdet. I 1844 blev den første pavillon anlagt i daværende Toldbodbatteri ud mod sundet. Pavillonen blev både i 1846 og 1848 øget i størrelse og grundareal, da et stykke jord af Esplanaden blev medinddraget som gårdsplads. En enkemadam Meyer ejede pavillonen. I december 1866 modtog hun meddelelse om, at pavillonen skulle nedrives til oktober flyttedag næste år, da Toldboden skulle udvides. Enkemadam Meyer indsendte dog snart efter ansøgning om opførelse af en ny pavillon, som dog først blev opført i 1879. Allerede få år efter måtte hun igen opgive den pavillon, da Sct. Alban's Church (den engelske kirke) skulle opføres på grunden.

Efter kirkens opførelse i 1884 blev den tredje pavillon opført omkring 100 meter syd-vest for kirken og på Sjællands Reduit umiddelbart foran overgangen fra Esplanaden til Sjællands Ravelin. Siden 1851 var reduitten næsten tørret ud og fyldt op med jord. Beliggenheden svarer i dag nogenlunde til den bevarede bunker fra 2. verdenskrig ud for indkørselsvejen fra Esplanaden til kastelets hoved-

port, Kongeporten. Pavillonen blev et meget populært spise- og underholdningssted. Dette ansporede formentlig Mag. 4. afd. til et projektforslag, hvor en skitse fra februar 1929 illustrerede området omdannet til et halvcirkulært stort siddepladsarrangement i hver side flanke-

keret af statuer, sandsynligvis komponister.

Esplanaden fik også evigt ry som det sted, hvor Christian X under 2. verdenskrig havde det katastrofale fald fra sin hest 19. oktober 1942 under hjemturen til Amalienborg.

Toga

Fyraftensøl

30,-

STORE KIRKESTRÆDE 3 - 1073 København K
Telefon 33 12 21 26 - toga@toga.dk
www.toga.dk

En bid af Frankrig er kommet til Teglgårdsstræde

Butikken Letz Shop i Teglgårdsstræde har sit navn efter indehaveren Daniel Letz. Daniel er stjerne-Michelin-kok. Tidligere, i 1980'erne, var han køkkenchef i Kong Hans' Kælder. Daniel Letz åbnede Restaurant St. Jacques på Skt. Jakobs Plads på Østerbro i 1992, og siden fulgte et butikssalg på samme plads, hvor han solgte sin hjemmerøgede laks og et udvalg af vin. Forretningen har i årenes løb udvidet sit sortiment, så der nu er et stort udvalg af klassiske franske delikatesser.

For nylig er der åbnet en aflægger af konceptet fra Østerbro i Teglgårdsstræde. Butikken bestyres af Noël, som er fransk, men har været i Danmark i 30 år og samarbejdet med Daniel Letz i en årrække. Butikken har de samme produkter og følger det samme koncept som forretningen på Østerbro. Det er især vin og den hjemmerøgede laks, som Daniel Letz selv står for, men en frankofil går næppe forgæves, for

Laksen kommer fra Skotland og røges i Danmark efter Daniel Letz' egen opskrift. Laksen sælges i pakninger à 100 g, 200 g og 500 g, eller efter ønske.

Osten her er en ren gedeost, Pyramide de Valençay, der er rullet i aske. Den serveres med små, sorte oliven.

her er alt det klassiske og bedste fra Frankrig. Alle produkter bliver prøvesmagt og udvalgt fra virksomheder, som Daniel og Noël kender i Frankrig

Der skal et godt brød til alle disse franske lækkerier, og her kan man få et økologisk brød af spelt eller hvedemel, også i baguette-

form. Brødene kan købes færdigbagt i forretningen eller købes med hjem som "bake-off", så kan man nemt og hurtigt få friskbagt, lunt brød til maden.

Letz Shop kan også tilbyde pålæg i skiver, charcuterie. Og alle de franske klassikere som foie gras, choucroute, lufttørret og almindelig kogt skinke, anderillette i glas, paté af forskellig slags, cassoulet, confit de canard, sennep, fiskesupper. Som Noël siger: "Vi har alt fra Frankrig".

Anderillette med små, franske og supersprøde cornichons, som også sælges meget sammen med forretningens tilbud af charcuterie.

En sjov – og fransk ting – er måden at købe sin olie på. Man køber en flaske med 1 liter god olivenolie for 133 kr. Bagefter kommer man og "tænker" olie i sin flaske og betaler dermed kun for olien, ikke for emballagen. Olien er dog ikke fransk, men græsk. En økologisk olivenolie, der er koldpresset som i gamle dage.

Gode madidéer

Pølsen er en helt traditionel svinekedspølse, rullet i Provence-urter. Letz har mange slags pølse. Nogle med Provence-urter, nogle med cayennepeber, de helt traditionelle "pur porc", som man kender dem fra Frankrig, nogle med gedeost i, chili, beaujolais, hasselnød osv.

I brødfadet er der hjemmebagt økologisk hvedebrød, økologisk baguette, en god croissant og chokoladebrød (pain au chocolat).

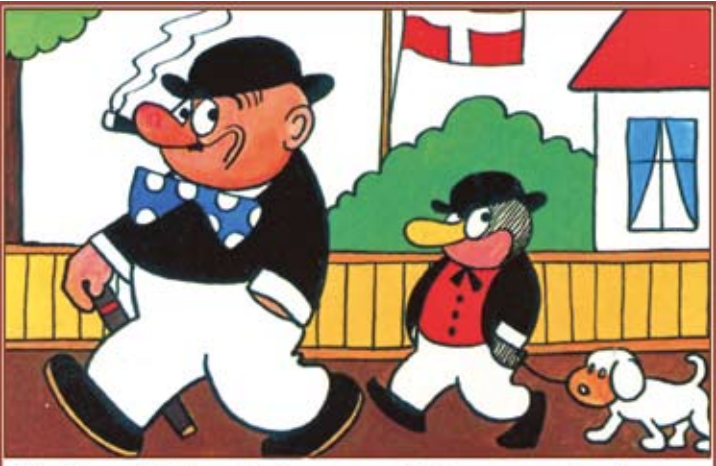

Noël viser her et udvalg af gode franske vine i den spændende butik. Her fås det bedste af det franske.

En stjerne blandt alle de franske oste er Comté, som er en komælksost, der er lagret i 36 måneder. Hertil store, grønne oliven.

Comté-osten, bjergostenes konge, stammer fra Jura-bjergene. Ostens tradition griber helt tilbage til før vor tidsregning. De lange vintre i bjergene, hvor sneen afskar gårdene fuldstændig fra omverdenen, tilskyndede Juras bjergbønder til at fremstille fremragende skinker og pølser og også til at udtænke en metode til at gøre køernes mælk særligt holdbar. Derfor udviklede de en fast ost, som de pressede til store hjul. Den kunne holde ikke bare vinteren over, men sågar også til den næste uden at forringes. Comté-osten fik i 1952 som en af de første oste i Frankrig kvalitetsprædikatet Appellation d'Origine Contrôlée.

Kulturhistoriske- og litterære byture
www.peter-og-ping.dk
Krusemyntegade 25 - 1318 København K
Telefon: 27 12 89 51

UDSALG

MARGIT PELS

COPENHAGEN

Store Kongensgade 118 - Tlf.: 33 15 50 49 - www.margitpels.dk